

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ КОЛЕДЖ РИБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник коледжу

_____ К.С.Стасюк

«___» _____ 2020р.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ (У ФОРМІ ЗНО)
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
ДЛЯ АБИТУРІЄНТІВ З ПОВНОЮ ЗАГАЛЬНОЮ СЕРЕДНЬОЮ ОСВІТОЮ

СХВАЛЕНО

на засіданні предметної комісії
«Українська мова»
«11» березня 2020 р. № 1

Голова ПК _____ О.Є.Нєнова

Програма вступного іспиту з української мови та літератури для абітурієнтів з повною загальною середньою освітою

Укладач: Нєнова Ольга Євгенівна, викладач вищої категорії

Пояснювальна записка

Програму для вступних випробувань з української мови та літератури розроблено з урахуванням чинних програм з української мови та літератури 5-11 класів Міністерства освіти і науки України.

Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфоепія», «Орфографія», «Розвиток мовлення», «Усна народна творчість», «Давня українська література», «Література кінця XVIII – початку XX ст.», «Література XX ст.», «Твори українських письменників-емігрантів», «Сучасний літературний процес».

Тест вступних випробувань з української мови і літератури складається із завдань трьох форм:

- завдання з вибором однієї правильної відповіді;
- завдання на встановлення відповідності;
- завдання з розгорнутою відповіддю.

Загальна кількість завдань тесту – 58.

На виконання всіх завдань тесту з української мови і літератури абітурієнтам відводиться 180 хвилин.

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Фонетика. Графіка. Орфоенія. Орфографія

Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування *у-в, і-й*. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [є], [и], [о] в коренях слів. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *ни* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови

2. Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми

3. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова

4. Морфологія

4.1. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах)

4.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників

4.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат

4.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників

4.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособові дієслова. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот

4.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о, -е*, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу

4.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови.

Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток

4.8. Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків

5. Синтаксис

5.1. Словосполучення.

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення

5.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертань)

5.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком

5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот

5.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)

5.2.4. Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення.

Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні

5.2.5. Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення

5.2.5.1. Складносурядне речення

Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні

5.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому

5.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом

6. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції

7. Розвиток мовлення

Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових та родинно-побутових пісень.

Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри», «За світ встали козаченьки»

Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то Хміль».

Тематика, образи, зміст народних дум і балад.

«Дума про Марусю Богуславку». Балада «Бондарівна»

2. Давня українська література

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги, про напад хозарів)

«Слово про похід Ігорів»

Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту — звичай і права», «Бджола та Шершень», афоризми

3. Література кінця XVIII- початку ХХ ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка»

Г. Квітка-Основ'яненко. «Маруся»

Тарас Шевченко. «До Основ'яненка», «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненародженим...», «Заповіт», «Мені однаково»

Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»

Марко Вовчок. «Максим Гримач»

Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»

Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»

Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля»

Іван Франко. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей»

4. Література ХХ ст.

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo»

Ольга Кобилянська. «Земля»

Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня»

Василь Стефаник. «Камінний хрест»

Микола Вороний. «Блакитна Панна»

Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..»

Володимир Винниченко. «Момент»

Павло Тичина. «О панно Інно», «Арфами, арфами...», «Ви знаєте, як липа шелестить...»

Максим Рильський «Молюсь і вірю...»

Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»

Юрій Яновський. «Подвійне коло», «Шаланда в морі»

Володимир Сосюра. «Любіть Україну»

Валер'ян Підмогильний. «Місто»

Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом»

Микола Куліш. «Мина Мазайло»

Богдан-Ігор Антонич. «Різдво»

Олександр Довженко. «Україна в огні», «Зачарована Десна»

Андрій Малишко «Пісня про рушник»

Василь Симоненко. «Лебеді материнства»

Олесь Гончар. «За мить щастя»

Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном»

Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О землі втрачена, явився!..»

Іван Драч. «Балада про соняшник»

Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай»

5. Твори українських письменників – емігрантів

Іван Багряний. «Тигролови»

Євген Маланюк. «Стилет чи стилос?»

6. Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції.

Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, "Нова дегенерація", "Пропала грамота", "ЛуГоСад").

Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука.

Утворення АУП (Асоціації українських письменників).

Література елітарна і масова.

Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси.

Сучасні часописи та альманахи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. I частина. – 2-ге видання, виправл. доповн. – К.: Грамота, 2014. – 560 с.
2. Доленко М. Т. Сучасна українська мова / М. Т. Доленко, І. І. Дацюк, А. Г. Кващук. – К. : Вища шк., 1987. – 352 с.
3. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 1: Підручник / За ред. В.Г. Дончика. – К.: Либідь, 1998. – 450 с.
4. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 2: Друга половина ХХ століття. Підручник / За ред. В.Г. Дончика. – К.: Либідь, 1998. – 456 с.
5. Лесин В. М., Пулинець О. С. Словник літературознавчих термінів. Вид. 3 / Лесин В. М., Пулинець О. С. – К.: Радянська школа, 1971. – 463 с.
6. Літературознавчий словник – довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 752 С. (Nota Bene).
7. Срібний птах. Хрестоматія з української літератури для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Част. I / Упоряд. Г.ф. Семенюк, М.П. Ткачук, А.Б. Гуляк. – К.: Освіта, 2004. – 512 с.
8. Срібний птах. Хрестоматія з української літератури для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Част. II / Упоряд. Г.ф. Семенюк, М.П. Ткачук, А.Б. Гуляк. – К.: Освіта, 2004. – 576 с.
9. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис: підручник / А. К. Мойсієнко, І. М. Арібжанова, В. В. Коломийцева та ін. – К. : Знання, 2010. – 374 с.
10. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища школа, 2003. – 430 с.
11. Сучасна українська літературна мова : підручник / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1997. – 400 с.
12. Українська література: Хрестоматія для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Упоряд. Та передм. О.М. Авраменка. – К.: Грамота, 2012. – 512 с.
13. Українська література: Підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / Олена Міщенко. – К.: Генеза, 2009. – 304 с.: іл.
14. Українська література: Підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. / М.П. Ткачук, М.М. Сулима, В.Л. Смілянська, В.І. Сулима. – К.: Генеза, 2009. – 416 с.
15. Українська література: Підруч. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень) / Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, О.В. Слоньовська [та ін.]; за заг. ред. г.Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2010. – 352 с.
16. Українська література: Підруч. для 11 класу загальноосвіт. навч. закл. (профільний ррівень) / Г.Ф. Семенюк, М.П. Ткачук, О.В. Слоньовська [та ін.]; за заг. ред. г.Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2011. – 528 с.
17. Українська література: Підруч. для 11 класу середніх загальноосвіт. навч. закл. (профільний ррівень) / За заг. ред. г.Ф. Семенюка. – К.: Освіта, 2002. – 512 с.

18. Українська мова: енциклопедія / [голова ред. кол. В. М. Русанівський]. – вид. 2-ге, випр. і доп. – К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
19. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови. – К.: Наукова думка, 2003. – 240 с.
20. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови [Текст] / І. П. Ющук. – 4-е вид. – К.: Освіта, 2000. – 254 с.
21. Ющук І. П. Практичний довідник з української мови [Текст] / І. П. Ющук. – К.: Рідна мова, 1998. – 223 с.
22. Ющук І. П. Українська мова. 52 уроки грамотності. 2232 тести. Довідник для учнів 5-11 класів та абітурієнтів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 240 с.